

תחזוקת שימור בגן הלאומי קיסריה

גבריאל סלומון ויעל פורמן-נעמן

הסערה שפקדה את הארץ בחורף 2010 הוסיפה הרס רב למרכיבי האתר, על תהליכי הבליה וההרס המואצים המתרחשים בו

בשנות ה-90, בזמן פרויקט החפירה והשימור. אלו מועסקים כיום לא רק בקיסריה אלא גם באתרים נוספים לפי צורכי השעה.

מסיום "פרויקט שימור קיסריה", 1992-2002, פועלת באתר חוליית שימור האמונה על המשך תחזוקת השימור של האתר. זהו האתר הראשון בישראל שנערך בו תיק תחזוקה רב שנתי לשימור. מחזור התחזוקה הוא של 14 חודש, אולם לעתים פרק הזמן משתנה בהתאם למצב ההשתמרות של מרכיבי האתר.

מטרותיה העיקריות של תחזוקה רב-שנתית הן: ניטור של תהליכי בליה באתר, טיפול במרכיבים ארכיטקטוניים ואמנותיים, הנמצאים בתהליכי בליה פעילים והרס, ואף מתן מענה לשחיקה בהתערבויות קודמות. בהתאם מבצעת חוליית התחזוקה ניטור של החומרים - עמידותם ואיכותם, מעקב אחר יציבות המבנים, מאתרת בעיות בטיחות המתעוררות באתר ומבצעת עבודות שימור ושחזור מינימליות.

צוות שימור קיסריה, האמון על תחזוקת האתר, מונה 19 עובדים שהוכשרו לעבודתם

איור 1, 2 | יולה רומית בפלסטרה הגדולה, 2011, לפני עבודות השימור ואחריהן
איורים 3, 4 | רצפת אופוס קטילה אחרי שחזור גנטיבי, לפני עבודות השימור ואחריהן

צילומים | גבריאל סלומון

והשמת חומר חדש. פעולות לשימור פסיפסים: ייצוב שכבת טסלטום, חידוש 'אינטגרציה' במקטעים חסרים (לקונות) והמחשה ויזואלית של מתווה העיטור המקורי (איורים 1, 2), ייצוב שוליים ושחזור פסיפס בוילה הרומית שבפלסטרה הגדולה; טיפול ברצפת אופוס סקטילה בבית המרחץ ובהצגה לקהל באמצעות בניית נגטיב ללוחות האבן בחומר מליטה (איורים 3, 4); שיקום גן הפסלים (איור 5, 6) והסדרתו, ייצוב יסודותיה של אמת המים (איור 7, 8), ייצוב שולי טיח.

בשל הסביבה הימית הקורוזיבית שבה הוא מצוי. אירוע מזג אוויר זה העצים את הצורך בתחזוקת השימור של האתר, והוביל לעריכת תכנית חירום לשיקום הנזק. עם זאת, הטיפול התבצע בפועל רק בשנת 2012, לאחר קבלת תקציב ממשלתי לדבר. הפעולות העיקריות שביצעה החוליה בשנת 2012 היו: הסדרת ניקוזים במקומות שונים ברחבי האתר, ניכוש עשבים והדברה מונעת, שיקום רצפות פסיפס ושיש - ייצוב שוליים באמצעות פירוק חומר מליטה מתפורר

▲ איורים 7, 8 | יסודותיה של אמת המים, לפני עבודת השימור ואחריהן

צילומים | גבריאל סלמון

▲ איורים 5, 6 | גן הפסלים לפני עבודת השימור ואחריהן

